

Іван-Побиван (народна казка)

Автор Невідомий

Унадивсь колись давним-давно один страшний змій десь у якусь слободу людей їсти та й виїв чисто всіх, zostався один тільки дід.

— Ну,— каже змій,— завтра тобою поснідаю.

А через ту слободу ішов один бідний хлопець та й зайшов до того діда, проситься ночувати.

— А хіба тобі жити надокучило? — питає його дід.

— Як? — каже бідний хлопець.

Дід розказав йому, що тут змій усіх людей переїв і це завтра його з'їсть.

— Е,— каже хлопець,— подавиться!

От уранці прилітає змій, побачив хлопця.

— О, це добре,— каже,— був один, а тепер двоє. А хлопець:

— Гляди, не подавись! Змій і дивується.

— Як,— каже,— хіба ти сильніший за мене?

— Авжеж.

— Який же ти сильний? Я он, бач...— Та взяв камінь, як здавив, так з каменя мука і посипалась.

— Е, це дурниця,— каже хлопець,— здави так, щоб з нього юшка потекла.

Та тут же взяв з мисника ворочок сиру, та як натисне, так з нього сироватка і потекла.

— Отак,— каже,— дави.

— Ну, ходім,— каже змій,— за товариша будеш. А хлопець йому:

— Хіба за старшого.

Ото й пішли. Питає його змій:

— А як звуть тебе?

— Іван-Побиван,— каже хлопець.

Ну, змій вже й боїться його: "Щоб ще мене,— думає,— не вбив". Стало на обід, змій і каже:

— Піди ж ти, хлопче, та принеси вола, будем обідати варити.

Пішов хлопець, та куди тобі, хоч би одну ногу доніс. От він ходить по змійовій череді та й зв'язує волів хвостами до купи. А змій ждав, ждав і побіг сам.

— Що ти, хлопче, робиш?

— Е, буду я тобі по одному носити, я всіх зразу хочу забрати.

— Та ну тебе к бісу, ти мені всю худобу переведеш.

Стяг змій з вола шкуру і поволік. От дає він хлопцеві ту шкуру.

— Іди,— каже,— води повну шкуру принеси.

Взяв хлопець шкуру, насилу-насилу дотяг її до колодязя, та як упустив туди, то вже і не витягне. Тоді взяв лопату та й ходить кругом криниці, підкопує її.

Прибігає змії.

— Що ти робиш?

— Е, буду я тобі шкурою воду носити! Я зачеплю всю криницю та й приволочу.

— А щоб тебе,— каже змії, а сам злякався хлопцевої сили.

Поніс сам шкуру.

— Піди ж,— каже,— хлопче, дров принеси; вирви там сухого дуба, та й буде з нас.

— Е, буду я тобі трошки носити! Якби дубів двадцять заразом, то б так! — Та й удав, ніби розсердивсь, не пішов.

От змії наварив, сів і їсть, а хлопець ніби сердиться і обідати не йде, бо ж як піде, то змії зразу здогадається, що він не такий сильний, як побачить, що хлопець менше від нього їсть. А як зосталось небагато, то тоді хлопець сів і собі посьорбав та й каже:

— Мало.

— Ну,— каже змії,— коли мало, то ходім тепер до моєї матері, вона нам вареників наварить.

— А як іти, то йти,— каже хлопець, а сам думає: "Тепер я пропав".

От як почали їсти,— а вареників стоїть бочок двадцять,— то змії все їсть та їсть, уже й наїдається, а хлопець усе за пазуху та в штани ховає, усе ховає. Вже казанів з двадцять подала, а він одно ховає. Як поїли, то змії і каже:

— Ходім на камінь крутитись.

— А як іти, то йти,— каже хлопець.

Змії як крутнувся — аж вогонь пішов.

— Дурниця,— каже хлопець,— ти так крутнись, щоб юшка потекла.— Та як притисне до каменя ті вареники, що в його одежі, а з них юшка і бризнула.

— От так,— каже,— крутись! Та ще, та ще! От як дави!

Ну, змії вже вкрай злякався Івана-Побивана. Але ще каже:

— Ану, давай хто сильніше засвище.

— Давай.

Ну, змії як свиснув, то аж дерева пригнулись.

"Ну,— думає Іван-Побиван,— що його робити?" А тут лежала одна залізяка. Глянув Іван на неї та до змія:

— Зажмури очі, бо я як свистатиму, то тобі можуть очі повилазити.

Змії зажмури, а Іван-Побиван як огріє змія тією залізякою межи очі, то той аж здригнувся.

— Правду кажеш,— каже змії,— ледве очі не повискакували.

Та вже щоб хоч не бути з Іваном вкупі, побудував ото йому хату на одшибі; хлопець і живе собі. А змії давай з матір'ю радитись, як би їм його звести зі світу.

— Давай,— кажуть,— його спалимо.

А хлопець підслухав це та десь і сховався на цю ніч. От як спалили ту хату, хлопець прийшов, став коло попелу та й струшується, ніби тільки що виліз.

Приходить змії.

— Що ти, хлопче, хіба ще живий?

— Живий, тільки цієї ночі мене щось ніби блоха вкусила.

"Ну,— думає змії,— од такого треба подалі". Та як дременув з тих країв, то тільки його і бачили.